

Vážení čtenáři, dovolujeme si Vám předložit již třetí letošní číslo ústředního publikačního média Ústavu pro studium totalitních režimů. Předpokládám, že svými tématy, formou zpracování i grafickou úpravou přispěje mezi zájemci o odbornou produkci naší instituce k všeobecnému uklidnění vzdemutých vášní.

Úvodní studie Prokopa Tomka „Špiónáž“ v normalizačním Československu je věnována specifické problematice neúspěšného odhalování profesionálních agenturních sítí západních zpravodajských služeb v posledním dvacetiletí komunistického režimu a naopak úspěšnému provokování v prostředí osob, které byly ochotny škodit totalitnímu systému i touto zvláštní formou.

Profesionální přístup západních zpravodajských subjektů – zejména americké Ústřední zpravodajské služby – je prezentován v příspěvku Daniela Bělouška *Rak, který zmizel beze*

stopy, jenž je věnován osudu spolupracovníka CIA a defektora z hlavní Správy rozvědky pplk. Janu Filovi (alias Šturmovi).

Pokusem o prezentaci desítky let trvající státněbezpečnostní činnosti bezpečnostních složek SSSR je článek Pavla Žáčka *Případ Brabec. Pokus o oživení „spolupracovníka Sovětů“*, popisující snahu aktivovat starého agenta stalinského aparátu za pomoci Správy rozvědky československého ministerstva vnitra.

Série úvodních studií a článků je zakončena textem Libora Svobody *Život a dílo Miloše Knorra*, věnovaným památce důstojníka československé armády a významného představitele zpravodajské části protikomunistického čs. exilu.

Šéfredaktor čtvrtletníku *Paměť a dějiny* diskutoval v rozhovoru *Dnešní Rusko se velmocí nestane* na téma Mnichova 1938 i dalších souvislostí s profesorem Boston University a členem vědecké rady Ústavu pro studii

um totalitních režimů Igorem Lukešem.

V miniedici dokumentů *Motázky plukovníka Kroha. Svědectví náčelníka objektu „Letná“ o průběhu okupace* se ještě vracím k výročí srpna 1968 a ideovému rozkolu v řadách příslušníků Sboru národní bezpečnosti, způsobenému okupací Československa vojsky Varšavské smlouvy a zejména sovětské armády.

Příběhem 20. století je studie Ladislava Kudrny *Stíhací pilot první linie. Plukovník letectva in memoriam Stanislav Fejfar a jeho odysea*, která naplňuje část naší zákonné povinnosti věnovat se i dějům a osobnostem doby nesvobody (1938–1945).

V článku *Jan Záruba. Stranický pracovník v aparátu ministerstva vnitra* představuje Milan Bárta významného představitele represivního aparátu, který neunesl důsledek srpna 1968 a spáchal sebevraždu.

Ve svém druhém příspěvku *Na vlnách Rádia Svobodná Evropa. Příběh Jaroslava a Pavla Pecháčkových* předkládá P. Tomek text o odpůrcích komunistického totalitního režimu.

V rubrice Fórum se vracíme k letošní srpnové návštěvě východoevropských exdisidentů, jimž česká veřejnost věnovala velkou pozornost.

Jako obvykle v Zapomenutých slovech přibližuje Jaroslav Suk jeden z pojmů předlistopadového režimu – závadová literatura.

Přestože jste již zřejmě čekali reakci na poslední mediální diskusi, vězte, že nebylo možné změnit koncept toho čísla *Paměti a dějin*. Slibujeme však, že se tragickým padesátým letům minulého století budeme po všech stránkách věnovat už v příštím čísle.

Váš
Pavel Žáček